

Nr 219.

Av herr **Lindhagen**, om viss ändring av § 37 mom. 1 riksdagsordningen.

Sedan svenska riksdagen nu omsider fått ett utrikesutskott, som 1937 första gången kom i funktion, återstår att tillföra utskottet det tillbörliga arbetsmaterialet samt skapa utvägar för denna nymodighet.

Enligt § 37 Riksdagsordningen stadgas att »Utrikesutskottet skall meddela utlåtande och avgiva förslag i anledning av dit hänvisade frågor, som angå rikets förhållande till främmande makter och ej tillhöra annat utskotts behandling». Detta lagrum kompenseras med en dispensbestämmelse i § 44, vilken lyder sålunda: »Finnes fråga äga nära samband med ämne, som tillhör visst ständigt utskotts behandling, må frågan kunna till nämnda utskott hänvisas, ändå att den enligt föreskrifterna §§ 37—43 skolat handläggas av annat ständigt utskott.»

Uttrycket i § 37 »och ej tillhöra annat utskotts behandling» tillkom för att ej för hastigt rubba invanda förhållanden. Det gällde att i avvaktan på erfarenheter bibehålla konstitutivt 3:e och 4:e huvudtitlarnas hänskjutande till statsutskottet, traktaternas hemvist hos bevillningsutskottet och bibehållandet hos lagutskottet av utrikesärenden, som skulle regleras genom lag. Genom § 44 är dock skapad en säkerhetsventil att kunna medgiva undantag efter lämpor, när sådana undantag uppenbarligen äro påkallade.

Redan vid 1937 års riksdag medgav *lagutskottet* på utrikesutskottets hemställan att till det senare utskottet överlämna den till lagutskottet remitterade propositionen om reglering genom lag av Sveriges medverkan till viss inblandning i det spanska inbördeskriget. Därmed torde praxis skapats, att utrikesfrågor, som angå rikets förhållande till främmande makter, icke vidare komma att hänvisas till lagutskottet.

Däremot yppades ej tillfälle förra riksdagen att med stöd av 44 § överväga traktatfrågors överlämnande icke till *bevillningsutskottet* utan till *utrikesutskottet*. Vid 1938 års riksdag har emellertid redan två traktatfrågor, som enligt gamla författningen skulle tillhöra bevillningsutskottet, på yrkande av konstitutionsutskottets ordförande omedelbart överlämnats till utrikesutskottet. Då traktatfrågor emellertid kunna vara av olika innehåll har därmed antagligen ännu icke blivit avgjort att, såsom synes i regel böra ske, alla traktater med utländska makter böra hänskjutas till utrikesutskottet.

Vad slutligen angår 3:e och 4:e huvudtitlarna var nog meningen år 1937, att de skulle fortfarande stanna hos *statsutskottet*. Någon uppdelning av dem i ärenden, som hänvisades en del till statsutskottet och en del till utrikesutskottet, skulle ock möta svårigheter.

Att tredje huvudtiteln eller »utrikesbudgeten», tillkommen på utrikesministerns föredragning inför Konungen, i stort sett rätteligen hör till utrikesutskottet synes mig självklart. Det bör kunna ske lika väl som alla anslagen till jordbruksändamål gå till jordbruksutskottet.

I 44 § medges emellertid undantag för en viss fråga och icke för en budget i sin helhet. Den erfarenhet, som redan tillskapats, på sätt ovan sägs, bör således giva vid handen, att för vinnande av ett sådant mål § 37 måste ändras så, att slutorden i första momentet »och ej tillhöra annat utskotts behandling» utgå. Detta ock för att få klart, att traktatsfrågor i regel böra gå till utrikesutskottet.

Det lär ock förhålla sig så, att i främmande länder hänvisas till deras utrikesutskott samtliga frågor, som angå rikenas förhållande till främmande makter utan det förenämnda eller annat förbehåll.

Beträffande åter försvarsbudgeten så berör även den på sitt sätt rikets förhållande till främmande makter och knappast ens till något annat förhållande. Visserligen säges i trontalet sorglöst enligt gammal praxis att våra förhållanden till alla främmande makter är gott. Men försvarsbudgeten jävar detta påstående. Den betonar med fruktansvärda siffror, att vårt förhållande till främmande makter anses vara åtskilligt äventyrligt och farofyllt.

Men att få fjärde huvudtiteln överflyttad till utrikesutskottet är förmodligen invecklat och kanske inte heller praktiskt. Även om de förenämnda slutorden i 37 § gå bort, kommer fjärde huvudtiteln att i alla fall ligga kvar i statsutskottet. Man skall allmänt göra gällande, att den icke angår rikets förhållande till främmande makter utan mer än något annat landets drätsel, som här överskuggar allt förborgat ideellt småplock med förhållanden till utrikesärenden. Detta ideella innehåll, kallat sedan länge för »Försvaret främst», anses även icke ha något som helst samband med fredsfrågan. Försvarsbudgeten är en kär hemmaplanet, som rör sig kring statsutskottets drätsel som en livgivande sol, nu och allt framdeles så långt vi kunna se. Icke heller motionären avser med sitt nedannämnda yrkande att begå något attentat mot hemvisten för nationens älskling, fjärde huvudtiteln.

Det är föga sannolikt, att den nu påkallade ändringen i grundlagen kommer att i första taget gå igenom. Om ett utrikesutskott har av motionären väckts förslag de två första gångerna i andra och de övriga i första kammaren nämligen riksdagarna 1916: 235, 1917: 294, 1919: 224, 1921: 169, 1924: 214, 1929: 214, 1933: 244, 1934: 275 och 1936: 6. (Siffrorna efter årtalen avse motionernas nummer.)

Först år 1936 fingo vi — förmodligen sist av europeiska stater — beslut om ett utrikesutskott. Så kommer det att gå också med detta försök. Om ytterligare en halv generations förväntan yppas kanske någon ljusning. Demokratins största fara är väl, att den ju kanske ej kan undgå att anse framförd med större perspektiv gemenligen måste nås så långsamt som möjligt. Motionären börjar därför redan i år påminna om det, som i förevarande avseende brister. Därigenom vinnes i alla fall ett år i förkortning av den enligt någon svensk naturlag oundgängligt långa väntetiden.

Det hemställas,

att riksdagen ville för vilande i grundlagsenlig ordning
besluta att i § 37 momentet 1 av riksdagsordningen skola
utgå slutorden: »och ej tillhöra annat utskotts behandling».

Anhålles om slutlig remiss till sammansatt konstitutions- och utrikesutskott.

Stockholm den 23 januari 1938.

Carl Lindhagen.
